

Täysistunto

Torstai 30.11.2017 klo 16.02—22.05

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 35 ja 70 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2017 vp

Lakialoite LA 11/2015 vp, 92/2016 vp, 84, 93/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 17/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.24 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi takuueläkkeestä annettua lakia, vammaisetuuksista annettua lakia sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia. Esityksen mukaan takuueläkkeen määrää samoin kuin eläkettä saavan hoitotuen perusosaa korotettaisiin. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettaisiin vuoden 2018 alusta niin, että se säilyy takuueläkkeen tasoisena.

Tähän liittyy myös neljä lakialoitetta, jotka käsiteltiin tässä yhteydessä. Valiokunta pitää myönteisenä takuueläkkeen nostoa 15,01 eurolla ensi vuoden alusta. Se lisää valtion menoja 18,8 miljoonaa.

Tämä ehdotettu nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan osatyökykyisen kuntoutusrahan nostaminen takuueläkettä vastaavasti on myös valiokunnan näkemyksen mukaan tarpeellista, koska näin voidaan kannustaa osatyökykyisiä hakeutumaan kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumisen sijaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tähän esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen ja että hyväksytään muutettuna tähän sisältyvä 3. lakiehdotus ja samalla, että nämä neljä aloitetta hylätään. Tähän on jätetty neljä vastausta.

20.26 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Puhumme nyt takuueläkkeestä. Tämän esityksen mukaan takuueläkkeen määrää samoin kuin eläkettä saavan hoitotuen perusosaa korotettaisiin. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettaisiin vuoden 2018 alusta siten, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että esityksessä on hyvää. Se on selvä signaali, että takuueläkettä tulee korottaa. Pidämme hyvänä sitä, että takuueläkkeen korotus parantaisi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten tilannetta. Se on hyvä, että hallituksella on myös tällainen ajatusmaailma ollut. Myös se on hyvä, että esitys tukisi kuntoutustarpeessa olevien nuorten ja työelämään kiinnittymättömien aikuisten hakeutumista koulutukseen ja muuhun ammatilliseen kuntoutukseen, mikä parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Mutta perussuomalaiset pitävät näitä korotuksia kuitenkin riittämättöminä. Me olemme tehneet vastalauseen numerolla 4 tähän esitykseen ja olemme varjobudjetissamme kohdentaneet enemmän takuueläkkeen korotukseen. Me pidämme korotuksia riittämättöminä, sillä takuueläkkeen nosto vaikuttaa lisäksi esimerkiksi asumistukeen. Tämä yhdessä elinkustannusten nousun kanssa merkitsee edelleen tilannetta, jossa kaikkein pienituloisimmat ja kuntoutuksen tarpeessa olevat jäävät vaille riittävää hyvinvointia.

Me lisäämme tätä takuueläkkeen nostoa hieman: 20 euroa lisää me sinne laitamme, ja silloin se olisi 644 euroa kuukaudessa. Samoin eläkettä saavan hoitotukeen laitamme pienen korotuksen lisää. Se olisi 61,78 euroa. Myös ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärää haluamme entisestään nostaa. Se olisi 33,81 euroa arkipäivältä. Tietysti voidaan kaikki miettiä, ovatko nämä riittävästi ja mikä on riittävästi, mutta tärkeintä on se, että on selkeä signaali, että meillä on paljon pienituloisia, jotka tarvitsevat tukea ja apua arjessaan, ja sitä me perussuomalaiset haluamme antaa, ja se on myös varjobudjetissa. Sen takia me tämän vastalauseen jätämme ja vielä lisää sitä takuueläkettä korotamme.

20.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sosiaalidemokraattien ja vihreiden vastalauseen numero 1. Sinällään hallituksen esitys on hyvä, koska se korottaa takuueläkettä, mutta me olemme sitä mieltä, että se on riittämätön, minkä takia haluamme nostaa sitä enemmän. Tämän lisäksi kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi esitämme myös nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettavaksi niin, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena. Kannatamme korotusta eläkettä saavan hoitotuen perustasoon.

Eläkkeensaajien toimeentulo vaihtelee paljon yksilöllisten elämäntilanteiden mukaan. Monilla eläkeläisillä takuueläke tai kansaneläke tai pieni työeläke ei riitä turvaamaan toimeentuloa, vaan arjen toimeentuloa on paikattava esimerkiksi asumistuella sekä pitkäaikaisellakin toimeentulotuella. Muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset, palvelumaksujen merkittävät korotukset, lääkekorvausten omavastuiden nostot, energiaverojen ja muiden asumiseen liittyvien maksujen nosto sekä Kelan matkakorvausten nostaminen ovat kiristäneet täysin kohtuuttomasti jo ennestään heikommin pärjäävien eläkkeensaajien taloudellista asemaa. Samalla on myös monia julkisia palveluita heikennetty.

Tekemiään heikennyksiä hallitus on korjaillut tekemällä takuueläkkeeseen 23 euron korotuksen vuonna 2016 ja 15 euron korotuksen vuonna 2018. Nämä lisäykset ovat sinänsä tärkeitä ja hyviä, mutta yhdessä indeksijäädytyksen ynnä muiden kanssa ne tarkoittavat vain 10 euron lisäystä takuueläkkeen ostovoimaan vuonna 2019. Takuueläkkeen saajina on 100 000 eläkeläistä, joista vanhuuseläkkeellä on noin 40 000. Pienituloisten takuueläkeläisten määrä on moninkertainen. Vuonna 2016 mediaanieläke oli 1 405 euroa kuukaudessa. 54,9 prosenttia eläkkeensaajista eli lähes 800 000 henkilöä sai eläketuloa alle 1 499 eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

roa kuukaudessa. Alle 1 000 euron kuukausieläkettä sai 23,3 prosenttia kaikista omaa eläkettä saavista eläkkeensaajistamme. Kansaneläkeindeksin jäädytysten vuoksi täyden kansaneläkkeen määrä on vaalikauden lopulla lähes 20 euroa kuukaudessa pienempi kuin sen pitäisi olla normaalin indeksilainsäädännön mukaisesti.

Eläkeläisten pienituloisuus on vakava ongelma, johon hallituksen tulisi puuttua kiireellisesti. On hyvä, että takuueläkkeeseen esitetään nyt korotusta. Katsomme kuitenkin, että eläkeläisten pienituloisuutta tulee tarkastella laajemmin ja toimeentuloa tulee arvioida kokonaisuutena. Yksittäiset pienet korotukset eivät riitä, kun toisaalta tehdään samoihin etuuksiin ja samoihin ihmisiin kohdistuen merkittäviä leikkauksia. Olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme toimenpideohjelman, jossa esitetään aidosti vaikuttavia toimia pienituloisten eläkeläisten arjen parantamiseksi. Olemme muun muassa esittäneet kansaneläkkeen parannusta niin, että alle 1 400 euroa kuukaudessa saavien toimeentulo paranee 30 eurolla kuukaudessa ja eläketulovähennystä korotetaan. Vastalauseenamme valiokunnan mietintöön esitämme, että takuueläkettä korotetaan yhteensä 30 eurolla kuukaudessa, mikä tarkoittaa 15 euron lisäystä hallituksen esitykseen. Sama korotus koskee ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärää.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla ehdotamme, että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisesti paitsi 1. lakiehdotuksen 8 § ja 3. lakiehdotuksen 35 § muutetaan seuraavasti:

1. laki, 8 §, Takuueläkkeen määrä: Täysimääräinen takuueläke on 639,24 euroa kuukaudessa.

3. lakiehdotus, 35 §: Ammatillisen kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 29,37 euroa arkipäivältä. — Kiitos.

20.34 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreillä on siis tähän hallituksen esitykseen yhteinen pykälämuutosvastalause sosiaalidemokraattien kanssa, jonka edustaja Kiljunen juuri esitteli. Tulemme yhtymään myös vasemmistoliiton kanssa osittain yhteiseen pykälämuutosvastalauseeseen.

Pääviestimme vihreästä eduskuntaryhmästä siis on kuitenkin se, että takuueläkkeiden korotus on esityksenä toki kannatettava mutta meidän mielestämme tässä esitetyllä tavalla riittämätön. On todettava, että vihreiden omassa vaihtoehtobudjetissa ei ollut omaa korotusesitystä takuueläkkeeseen. Me esitimme jo tänään mainittua 640 miljoonan euron köyhyydentorjuntapakettia, jonka osana siis oli kaikkien kansaneläkeindeksileikkausten peruminen ja sen lisäksi kunnallisveron keventäminen, joka hyödyttäisi kaikkia pienituloisia, myös eläkeläisiä.

Tämän esityksen hyvä puoli on se, että pienikin korotus, ellei se meidän esittämämme suurempi toteudu, hyödyttää kaikkiaan noin 100 000:aa eläkkeensaajaa. Korotuksella tuetaan lisäksi niitä eläkeläisiä, joiden toimintakyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, ja heillä on näin paremmat mahdollisuudet hankkia palveluita kotiin.

20.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Puhemies! Eläkeläisköyhyys on vakava ja valitettavasti koko ajan kasvava ja syvenevä ongelma. 100-vuotiaassa Suomessa on surullista, että ikäihmiset joutuvat valitsemaan ruoan ja lääkkeiden väliltä. Ikäihmisiä on selvitysten mukaan yhä useammin myös leipäjonoissa. Olen monelle pienituloiselle eläkeläiselle joutunut itsekin muistuttamaan, että heillä on oikeus toimeentulotukeen, jos rahat eivät riitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

perustoimeentuloon, mutta he sanovat, että mieluummin tinkivät ruoasta kuin menevät sosiaalitoimistoon.

Arvoisa puhemies! Takuueläkkeen korotus on askel oikeaan suuntaan, mutta valitettavasti monet muut hallituksen eläkeläisiin kohdistuvat säästöt syövät tämän korotuksen hyötyjä. Eläkeläisten elämässä myös palveluilla on tärkeä rooli. Palvelujen kallistuminen on johtanut siihen, ettei pienituloisilla ole enää varaa tarvitsemiinsa palveluihin, etenkin jos he eivät sitten halua mennä sinne sosiaalitoimistoon hakemaan toimeentulotukea. Toisaalta hallitus on leikannut rahoitusta myös vanhuspalveluista, ja tämä on tarkoittanut palveluiden laadunkin heikentymistä.

Köyhien eläkeläisten tilanne heikkenee siis monella tavoin ja monesta eri suunnasta. Tätä meidän ikäihmisemme eivät ole kyllä ansainneet.

20.37 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron tähän takuueläkkeen nostoa koskevaan lakiesitykseen, sillä halusin muistuttaa, mistä tämä koko takuueläke on syntynyt. Sen päätöksen teki keskusta puoluekokouksessaan, ja se tuotiin hallitusohjelmaan Vanhasen ollessa puheenjohtaja ja sitten myös pääministeri.

Tässä esityksessä nostetaan takuueläkettä jälleen 15 euroa kuukaudessa jo toista kertaa tällä hallituskaudella, ja täytyy sanoa, että onhan se hieno saavutus, että meillä on nyt kuitenkin minimieläke, jonka taso on ensi vuonna 775,27 euroa kuukaudessa. Ilman keskustaa tätä ei olisi. Yhtään kertaa viime hallituskaudella, kun SDP ja vihreät olivat hallituksessa, ei nostettu tätä takuueläkettä, kaikista pienituloisimpien eläkettä. Kun meillä käydään eriarvoisuuskeskustelua, kiinnitän huomiota siihen, että olette kuitenkin hyvillänne siitä, että tätä nostetaan, ja toivoisin, että jos hallituksessa jossain muussa vaiheessa on muitakin puolueita, tämä takuueläke kulkisi mukana meidän päätöksenteossamme, sillä se jos mikä vähentää eriarvoisuutta. On hyvä, että tässä samassa yhteydessä myös eläkettä saavan hoitotuen perusosaan tulee korotus. Itse asiassa, kun eriarvoisuudesta puhutaan, hienoa on, että edellisen lakiesityksen vähimmäispäivärahat myöskin nousevat.

Näissä kaikissa on kyse siitä, että kaikista pienituloisimpia muistetaan, samoin kuin muistetaan myös sitä yrittäjää, joka ei ole voinut olla sairauslomalla samaan tapaan kuin palkansaajat.

20.39 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmarille sen veran, että aika monessa puheenvuorossa on täällä sanottu opposition puoleltakin, että hyvä, että takuueläkettä nostetaan. Se on aivan oikea päätös, mutta kokonaisuutena kuitenkin eläkeläisköyhyys hallituksen leikkausten johdosta kasvaa ja syvenee, ja sitä tosiasiaa ei tämä takuueläkkeen korotus auta. Köyhien eläkeläisten tilanne on entistä huonompi tämän hallituksen päätösten jälkeen. [Kari Kulmala: Mitä pitäisi tehdä?]

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.